

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

ARVAMUSED

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2007/2004 Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri (FRONTEX) asutamise kohta

(2010/C 357/01)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri (FRONTEX) asutamise kohta ⁽³⁾ (edaspidi „ettepanek” või „kavandatav määrus”).

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 16,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artiklit 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ⁽¹⁾,

võttes arvesse taotlust arvamuse esitamiseks kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 (üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta) artikli 28 lõikega 2 ⁽²⁾,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA ARVAMUSE:

I. SISSEJUHATUS

1. 24. veebruaril 2010 võttis komisjon vastu ettepaneku Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2007/2004 Euroopa

2. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel, et komisjon konsulteeris temaga mitteametlikult enne nimetatud ettepaneku vastuvõtmist. Euroopa andmekaitseinspektor edastas 8. veebruaril 2010 mitteametlikud märkused, mille tulemusena tehti komisjoni poolt vastu võetud ettepaneku lõppversioonis mitmeid muudatusi.

3. 2. märtsil 2010 saadeti komisjoni poolt vastu võetud ettepanek Euroopa andmekaitseinspektorile konsulteerimiseks kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõikega 2.

4. Sellega seoses on samuti asjakohane mainida, et 26. aprillil 2010 esitas Euroopa andmekaitseinspektor eelkontrolli raames arvamuse Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri (FRONTEX) andmekaitseametnikult saadud teate kohta, mis käsitleb tagasipöördujate nimede ja teatavate muude asjakohaste andmete kogumist seoses ühiste tagasisaatmisoperatsioonidega (edaspidi „eelkontrolli raames esitatud arvamus”) ⁽⁴⁾. Eelnimetatud arvamus käsitleb isikuandmete töötlemist seoses ühiste tagasisaatmisoperatsioonide ettevalmistamise ja elluviimisega määruse (EÜ) nr 2007/2004 artikli 9 põhjal ning selle arvamuse järeldused on aluseks mõningatele käesolevas arvamus esitatud tähelepanekutele ja järeldustele.

⁽³⁾ KOM(2010) 61 lõplik.

⁽⁴⁾ Arvamus on kättesaadav aadressil: http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Supervision/Priorchecks/Opinions/2010/10-04-26_Frontex_EN.pdf

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽²⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

Ettepaneku eesmärk

5. Mis puudutab ettepaneku eesmärki, siis kavandatava määruse seletuskirjas on öeldud järgmist: „Käesolev ettepanek sisaldab nõukogu määruse (EÜ) nr 2007/2004 [...] muudatusi, mis on vajalikud, et tagada [...] agentuuri (FRONTEX) selgelt määratletud ja nõuetekohane toimimine lähiaastatel. Arvestades tehtud hindamisi ja praktilisi kogemusi, on ettepaneku eesmärk kohandada määrust, et selgitada agentuuri volitusi ja kõrvaldada tuvastatud puudused.”
 6. Sellega seoses tuleks mainida, et ettepaneku põhjenduse 9 kohaselt kutsutakse Stockholmi programmis üles FRONTEXi rolli Euroopa Liidu välispiiri haldamises täpsustama ja suurendama.
 7. Lisaks viidatakse põhjenduses 10 vajadusele tugevdada FRONTEXi operatiivset suutlikkust. Põhjenduses öeldakse: „Seega tuleks agentuuri volitused läbi vaadata, et tugevdada eelkõige tema operatiivset suutlikkust ning tagada, et kõik võetud meetmed oleksid proportsionaalsed nende abil taotletud eesmärkidega ning et põhiõigusi [...] täielikult austatakse.” Lisaks rõhutatakse põhjenduses 11: „Praegusi võimalusi anda liikmesriikidele välispiiri haldamisel tehtava operatiivtöö aspektides tõhusat abi tuleks kättesaadavate tehniliste vahendite osas tugevdada [...]”
 8. Ettepaneku põhjenduses 4 märgitakse: „Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, eelkõige inimväärikust, piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeldu, õigust vabadusele ja turvalisusele, õigust isikuandmete kaitsele, varjupaigaõigust, tagasi- ja väljasaatmise lubamatust, mittediskrimineerimist, lapse õigusi ja õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. Liikmesriigid peaksid käesolevat määrust kohaldama kooskõlas nimetatud õiguste ja põhimõtetega.”
 9. Ettepanek sisaldab soovitusi, mis esitati komisjoni 13. veebruari 2008. aasta teatises FRONTEXi tegevusele antud hinnangu ja tema tulevase arengu kohta⁽¹⁾, ning haldusnõukogu soovitusi, milles käsitletakse agentuuri õigusliku raamistiku läbivaatamist, välja arvatud soovitused, mida on kirjeldatud mõjuhinnangus.
- ## II. ÜLDISED MÄRKUSED
10. Euroopa andmekaitseinspektor nendib üldise märkuse korras, et ettepaneku eesmärk on võimaldada FRONTEXil tulemuslikumalt täita oma praeguseid ülesandeid ja kohustusi ning kavandatavas määruses ette nähtud ülesandeid ja kohustusi. Kui komisjoni ettepanek heaks kiidetakse, hõlmavad FRONTEXi uued ülesanded seletuskirja järgi muu hulgas järgmist: 1) riskianalüüsiga seotud töövaldkonna laiendamine; 2) uuringutega seotud tegevuse tugevdamine; 3) võimalus koordineerida ühiseid tagasisaatmisoperatsioone; 4) uued ülesanded, mis on seotud IT-süsteemide arendamise ja haldamisega; 5) uued ülesanded, mis on seotud abi osutamisega Euroopa piiride valvamise süsteemile (EUROSUR), jne.
 11. Käesoleva arvamuse sisu ja järelduste väljatöötamisel on Euroopa andmekaitseinspektor hoolikalt arvesse võtnud ettepanekus kavandatud uut õiguslikku raamistikku, milles FRONTEX lähitulevikus tegutsema hakkab ja mille tulemusena võidakse FRONTEXile kavandatava määruse alusel anda uusi operatiivülesandeid.
 12. Sellega seoses ning – nagu eespool mainitud – FRONTEXi võimalikke uusi ülesandeid ja kohustusi arvestades torkab silma, et kavandatavas määruses ei räägita peaaegu midagi isikuandmete töötlemisest FRONTEXi poolt, ainsaks erandiks on ettepaneku artikli 11 viimane lause. Seda küsimust käsitletakse ka punktis 4 viidatud eelkontrolli raames esitatud Euroopa andmekaitseinspektori arvamuses sisalduvate tähelepanekute ja järeldustega seoses.
 13. Lisaks vaadeldakse käesolevas arvamuses kavandatava määruse neid sätteid, millel on või võib tulevikus olla seos andmekaitsega. Selles kontekstis käsitletakse arvamuses järgmisi sätteid:
 - teabevahetussüsteemid (artikli 11 uus sõnastus),
 - andmekaitse (uus artikkel 11a),
 - turvaeeskirjad salastatud teabe ja salastamata delikaatse teabe kaitse kohta (uus artikkel 11b),
 - koostöö Euroopa Liidu ametite ja asutuste ning rahvusvaheliste organisatsioonidega (artikli 13 uus sõnastus),
 - kolmandate riikidega tehtava operatiivkoostöö ja kolmandate riikide pädevate ametiasutustega tehtava koostöö hõlbustamine (artikli 14 uus sõnastus).

⁽¹⁾ KOM(2008) 67 lõplik.

Puuduv konkreetne õiguslik alus isikuandmete töötlemiseks FRONTEXi poolt

14. Nagu juba mainitud, ei täpsustata ettepanekus, kas FRONTEXil lubatakse töödelda (mõningaid) isikuandmeid seoses tema kasvavate ülesannete ja kohustustega, mis ettepanekus ette nähakse, või kui lubatakse, siis millistel asjaoludel ja tingimustel ning milliseid piiranguid ja kaitsemeetmeid järgides. Kavandatav määrus ei selgita seda küsimust ega sisalda ka konkreetset õiguslikku alust, mis selgitaks, millistel tingimustel võib FRONTEX isikuandmeid töödelda, järgides tugevaid andmekaitsemeetmeid ning proportsionaalsuse ja vajalikkuse põhimõtteid.
15. Sellega seoses on oluline veel kord viidata seletuskirjale, milles öeldakse, et ettepanek sisaldab täielikult mõjuhinangu eelistatud võimalust, „välja arvatud selles osas, et agentuurile ei anta piiratud volitusi töödelda isikuandmeid, mis on seotud võitlusega ebaseaduslikku sissevõetud organisatsioonide kuritegelike võrgustike vastu”. Lisaks märgitakse seletuskirjas: „Komisjon on küll seisukohal, et kõiki võimalusi tugevdada võitlust rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse vastu tuleks uurida, kuid ta eelistab käsitleda isikuandmete küsimust teabevahetuse üldstrateegias, mis esitatakse hiljem sellel aastal, võttes seejuures arvesse analüüsi, mille raames otsitakse võimalusi edendada justiits- ja siseküsimuste valdkonna asutuste koostööd, nagu on ette nähtud Stockholmi programmis.”
16. Euroopa andmekaitseinspektoril on kahtlusi selle suhtes, kuidas komisjon käsitleb kavandatavas määruses FRONTEXi poolt isikuandmete töötlemise küsimust. Eeltoodud tsitaat seletuskirjast ei täpsusta, kui suur võiks olla isikuandmete töötlemise ulatus FRONTEXi muudes tegevusvaldkondades (vt punktid 10 ja 11). Et seda näite abil selgitada, soovib Euroopa andmekaitseinspektor viidata eelkontrolli raames esitatud arvamusele ühiste tagasisaatmisoperatsioonide ettevalmistamise ja elluviimise kohta. FRONTEX teavitab Euroopa andmekaitseinspektorit, et nimetatud tegevusega seoses võib osutuda vajalikuks töödelda mõningaid isikuandmeid, täitmaks tulemuslikult FRONTEXi määruse artiklis 9 sätestatud ülesandeid.
17. Eelkontrolli raames esitatud arvamuses märkis Euroopa andmekaitseinspektor, et andmete ja ebasoodsas olukorras olevate inimeste suhtes tehtavate asjaomaste toimingute delikaatsust arvestades oleks eelistatav, kui mitte nõutav, määruse (EÜ) nr 2007/2004 artiklist 9 täpsem õiguslik alus, et andmete töötlemisel oleksid selgemad piirid ning et anda andmesubjektidele asjakohased tagatised, mis vastavad Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklile 8 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklile 8.
18. Euroopa andmekaitseinspektori arvates osutab see näide ühiste tagasisaatmisoperatsioonide kohta, millega seoses peab FRONTEX vajalikuks töödelda mõningaid isikuandmeid, pakilisele vajadusele kõnealust küsimust ettepanekus selgitada. Komisjoni soovimatus seda küsimust kavandatavas määruses täpsustada või selgelt välja öelda, milliseks kuupäevaks ta seda teeb, ning soov lükata küsimusega tegelemine uute õiguslike ja poliitiliste tingimuste selgumiseni edasi (vt käesoleva arvamuse punkt 15), tekitab tõsist muret. Euroopa andmekaitseinspektor on seisukohal, et selline lähenemisviis võib kaasa tuua soovimatu õiguskindlusetuse ning andmekaitse-eeskirjade ja -meetmete eiramise märkimisväärse ohu.
19. Arvestades ettepanekus kavandatud FRONTEXi uusi ülesandeid ja kohustusi, leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et kavandatavas määruses tuleks vajalikul ja asjakohasel määral selgelt käsitleda nende toimingute ulatust, millega võib kaasneda isikuandmete töötlemine FRONTEXi poolt. Euroopa andmekaitseinspektori arvates on vaja konkreetset õiguslikku alust, mis käsitleb isikuandmete töötlemist FRONTEXi poolt seoses tema praeguste või uute ülesannetega. Isikuandmete töötlemine peaks olema lubatud üksnes selgelt määratletud ja õiguspärastel eesmärkidel, sealhulgas ühiste tagasisaatmisoperatsioonide korral.
20. Lisaks tuleks selles õiguslikus aluses täpsustada vajalikud ja asjakohased kaitsemeetmed, piirangud ja tingimused, mille alusel isikuandmete töötlemine aset leiab ning mis on kooskõlas Euroopa inimõiguste konventsiooni artikliga 8 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 8.
21. Täpsustamise vajadus on seda suurem, et praktikas on raske teha selget vahet FRONTEXi operatiivtegevuse ja muu tegevuse vahel ning – täpsemalt – eristada juhtumeid, mil isikuandmeid töödeldakse kas *puhtalt haldusliku iseloomuga tegevuse* või *puhtalt operatiivtegevuse* eesmärgil. Nende mõistete täpne ulatus ja sisu võivad tekitada segadust. Seetõttu kutsub Euroopa andmekaitseinspektor seadusandjat üles seda küsimust kavandatavas määruses täpsustama.
22. Euroopa andmekaitseinspektor kasutab käesolevat võimalust rõhutamaks, et eelkontrolli raames esitatud arvamuse järeldused kehtivad vaid konkreetse tegevuse (s.t ühiste tagasisaatmisoperatsioonide) suhtes, mida FRONTEX viib tulevikus ellu kooskõlas FRONTEXi määruse artikliga 9 ⁽¹⁾. Need järeldused põhinevad nimetatud konkreetse tegevuse õiguslike ja praktiliste asjaolude ning FRONTEXi poolt

⁽¹⁾ Artikkel 9 sätestab: „1. Agentuur pakub, vastavalt ühenduse tagasisaatmispoliitikale, liikmesriikide ühiste tagasisaatmisoperatsioonide tegemiseks vajalikku abi. Agentuur võib kasutada olemasolevaid ühenduse tagasisaatmispoliitika rahalisi vahendeid. [...]”

Euroopa andmekaitseinspektorile eelkontrolli käigus antud teabe põhjalikul analüüsil. Seega ei saa nende alusel hinnata võimaliku isikuandmete töötlemise vajalikkust, proportsionaalsust ja õiguspärasust FRONTEXi muude tegevuste raames, kui see tulevikus ette nähakse. Kui FRONTEX näeb ette mingit muud laadi isikuandmete töötlemist, tuleks FRONTEXi määruse konkreetsete sätete puudumisel sellise töötlemise iga üksikjuhtumi korral eraldi analüüsida andmete töötlemise õiguspärasust.⁽¹⁾

III. ETTEPANEKU KONKREETSETE SÄTETE ANALÜÜS

23. Nagu punktis 13 mainitud, käsitletakse käesolevas arvamuses kavandatava määruse neid sätteid, millel on või võib tulevikus olla seos andmekaitsega (artiklid 11, 11a, 11b, 13 ja 14).

Artikkel 11. Teabevahetussüsteemid

24. Ettepanekus nähakse ette määruse (EÜ) nr 2007/2004 artikli 11 uus sõnastus, millega muudetakse agentuuri rolli, kohustades teda hõlbustama teabevahetust ning arendama ja haldama IT-süsteemi, mis võimaldab vahetada salastatud teavet. Kavandatud sõnastus on järgmine: „Agentuur võib võtta kõik vajalikud meetmed, et hõlbustada oma ülesannete seisukohalt olulise teabe vahetust komisjoni ja liikmesriikidega. Agentuur arendab ja haldab IT-süsteemi, mis võimaldab vahetada salastatud teavet komisjoni ja liikmesriikidega. Sellise süsteemi kaudu toimuv teabevahetus ei tohi hõlmata isikuandmete vahetust.”
25. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel eelmainitud sätte viimases lauses sisalduva täpsustuse üle, sest see selgitab, millist teavet võib FRONTEXi ning komisjoni ja liikmesriikide vahel vahetada, ja seega ei jää lahtiseks, kas selline teabevahetus hõlmab ka isikuandmeid või mitte.
26. Siiski soovib Euroopa andmekaitseinspektor sellega seoses juhtida tähelepanu asjaolule, et kavandatav artikkel 11 on tegelikult ettepaneku ainus säte, mis käsitleb sõnaselgelt isikuandmete töötlemise küsimust FRONTEXi poolt tema

operatiivtegevuse raames. Nimelt välistatakse selles sättes isikuandmete vahetamine konkreetse teabesüsteemi kaudu. Asjaolu, et teised sätted, näiteks see, mis käsitleb koostööd Euroopa Liidu ametite ja asutuste ning rahvusvaheliste organisatsioonidega (artikkel 13), või see, mis reguleerib koostööd kolmandate riikidega (artikkel 14), ei sisalda ühtki sedalaadi täpsustust, võib andmekaitse seisukohast tekitada ebakindlust või isegi probleeme.

Artikkel 11a. Andmekaitse

27. Ettepanekuga nähakse ette artikli 11a lisamine, mis käsitleb määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaldamist ja on sõnastatud järgmiselt: „Haldusnõukogu kehtestab meetmed, mida agentuur võtab määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaldamiseks, sealhulgas agentuuri andmekaitseametnikku käsitlevad meetmed.”
28. Euroopa andmekaitseinspektor on rahul selle sättega, mis kinnitab, et kui agentuuril on lubatud isikuandmeid töödelda, siis peab ta seda tegema kooskõlas määrusega (EÜ) nr 45/2001.
29. Seda arvestades on andmekaitseametniku ametissenimetamine eriti oluline ning sellega peaks kaasnema andmekaitseametnikule antavate volituste ja ülesannete ulatust käsitlevate rakenduseeskirjade kiire kehtestamine vastavalt määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 24 lõikele 8. Lisaks tuleks neid eeskirju täiendada meetmetega, mis on vajalikud käesoleva määruse tõhusaks kohaldamiseks FRONTEXi suhtes.
30. See säte on väga asjakohane, arvestades ka järeldusi, mis sisaldasid eelkontrolli raames esitatud arvamuses, mis anti pärast seda, kui FRONTEX oli Euroopa andmekaitseinspektorile teatanud, et FRONTEXi määruse artikli 9 kohaste ülesannete nõuetekohaseks ja tulemuslikuks täitmiseks on vaja töödelda mõningaid isikuandmeid. Määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaldamise tõttu peab FRONTEX andmete töötlejana tagama vastavuse kõikidele selle määruse sätetele.
31. Siinkohal tuleks ka mainida, et ettepanek ei sisalda mingeid konkreetseid eeskirju seoses andmesubjekti õiguste teostamisega (määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklid 13–19). Samuti puudub konkreetne säte, mis käsitleks andmete töötleja kohustust anda andmesubjektile teavet (määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklid 11 ja 12). Euroopa andmekaitseinspektor soovib pöörata erilist tähelepanu neile eeskirjadele meetmetes, mille haldusnõukogu kehtestab ettepanekus kavandatud artikli 11a alusel.

⁽¹⁾ Vt eelkontrolli arvamuse punkt 3.2 „Töötlemise õiguspärasus”: „Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et määruse (EÜ) nr 2007/2004 artiklit 9 ja määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 5 punkti a võib antud juhtumi konkreetsete asjaolude korral kasutada vaid kavandatava töötlemise ajutise õigusliku alusena, tingimusel et määruse (EÜ) nr 2007/2004 käimasoleva läbivaatamise raames kaalutakse põhjalikult vajadust konkreetsema õigusliku aluse järele.” Lõppjäreldustes tegi Euroopa andmekaitseinspektor ka ettepaneku, et FRONTEX; 1) enne andmete edastamist määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 9 alusel uuriks seda sätet, tagamaks vastavus selle nõuetele; Euroopa andmekaitseinspektor nõudis, et FRONTEX teavitaks teda enne selliste andmete edastamist, kuidas ta kavatseb tagada vastavuse nimetatud sättele; 2) rakendaks andmesubjektide õiguste tagamiseks vajalikku korda; 3) täidaks andmete töötlemisest eettetaamise kohustust, välja arvatud juhul, kui liikmesriigid teavitavad andmesubjekte kooskõlas määruse artikliga 12. Lisaks palus Euroopa andmekaitseinspektor, et FRONTEX teavitaks teda sellega seoses võetud konkreetsetest meetmetest.

Artikkel 11b. Turvaeeskirjad salastatud teabe ja salastamata delikaatse teabe kaitse kohta

32. Artikkel 11b sätestab, et FRONTEX peab salastatud teabe korral kohaldama komisjoni turvaeeskirju, mis on esitatud komisjoni otsuse 2001/844/EÜ, ESTÜ, Euratom lisas. See kohustus hõlmab muu hulgas salastatud teabe vahetamist, töötlemist ja säilitamist käsitlevaid sätteid. Kavandatav säte kohustab agentuuri järgima ka komisjoni vastuvõetud ja rakendatavaid salastamata delikaatse teabe töötlemist käsitlevaid turvapõhimõtteid.
33. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel selle sätte üle, sest see sisaldab vajalikku täpsustust, kuidas FRONTEX peab salastatud teavet kaitsma, vahetama, töötleva ja säilitama. Euroopa andmekaitseinspektor tervitab ka seda, et salastamata delikaatset teavet tuleb turvaliselt töödelda kooskõlas komisjoni poolt vastu võetud turvapõhimõtetega. Turvalisuse tagamise kohustuse täiendamiseks ja täpsustamiseks soovib Euroopa andmekaitseinspektor lisada artikli 11b viimasele lausele sõnad „ning töötab välja omaenda vastava üksikasjaliku turvapoliitika”. Selleks et komisjoni põhimõtted oleksid mõjusad, tuleb need tõepoolest nõuetekohaselt üle võtta ja neid tuleb rakendada kohandatud turvapoliitika kaudu.

Artikkel 13. Koostöö Euroopa Liidu ametite ja asutuste ning rahvusvaheliste organisatsioonidega

34. Ettepanekuga asendatakse FRONTEXi määruse artikli 13 praegune sõnastus. Uus sõnastus on järgmine: „Agentuur võib teha koostööd Europoli, Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti, ELi Põhiõiguste Ameti, muude Euroopa Liidu ametite ja asutuste ning käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega nendega kokkulepitud töökorra raames aluslepingu asjakohaste sätete ja osutatud asutuste pädevust käsitlevate sätete kohaselt.”
35. Olles seda sätet analüüsinud, saab Euroopa andmekaitseinspektor sellest aru nii, et koostöö kõnealuses artiklis mainitud ametite, asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ei hõlma isikuandmete töötlemist. See arusaam põhineb asjaolul, et uues sõnastuses ei mainita seda küsimust ega nimetata ka andmete liike, mida nende ametite ja asutustega võib vahetada. Samuti ei sätestata tingimusi, mille alusel andmeid võib vahetada.
36. Vaatamata ülal väljendatud seisukohale soovib Euroopa andmekaitseinspektor juhtida tähelepanu Euroopa Politseiameti (Europol) asutamist käsitleva nõukogu 6. aprilli

2009. aasta otsuse⁽¹⁾ (edaspidi Europoli käsitlev otsus) artiklile 22, mis käsitleb suhteid liidu või ühendusega seotud institutsioonide, ametite, büroode ja asutustega. See säte võimaldab Europolil luua ja säilitada koostöösuhteid Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa ühenduste asutamislepinguga või nende alusel moodustatud institutsioonide, organite, ametkondade ja asutustega, muu hulgas FRONTEXiga. Sellega seoses tuleks lisada, et artikli 22 lõige 2 sätestab: „Europol sõlmib kokkulepped või seab sisse töökorra lõikes 1 osutatud asutustega. Sellised kokkulepped või töökorrad võivad hõlmata operatiiv-, strateegilise või tehnilise teabe, sealhulgas isikuandmete ja salastatud teabe vahetamist. Mis tahes sellise kokkuleppe võib sõlmida või töökorra sisse seada üksnes pärast heakskiidu saamist haldusnõukogult, kes on eelnevalt saanud ühise järelevalveasutuse arvamuse.” Artikli 22 lõike 3 järgi võib Europol enne lõikes 2 osutatud kokkuleppe või töökorra jõustumist saada otse ja kasutada teavet, sealhulgas isikuandmeid, lõikes 1 osutatud asutustelt niivõrd, kuivõrd see on vajalik tema ülesannete õiguspäraseks täitmiseks, ning Europol võib artikli 24 lõikes 1 sätestatud tingimustel otse edastada teavet, sealhulgas isikuandmeid, sellistele asutustele niivõrd, kuivõrd see on vajalik saaja ülesannete õiguspäraseks täitmiseks.

37. Arvestades, et Europoli käsitlev otsus sisaldab sätet, mis lubab Europolil FRONTEXiga sõlmida kokkuleppe või seada sisse töökorra, mis võib hõlmata operatiiv-, strateegilise või tehnilise teabe, sealhulgas isikuandmete vahetamist, kutsub Euroopa andmekaitseinspektor seadusandjat üles kavandatavas määruses täpsustama, et töökorra, mis võidakse Europoliga FRONTEXi määruse kavandatava artikli 13 alusel sisse seada, ei hõlma isikuandmete vahetamist.

Artikkel 14. Kolmandate riikidega tehtava operatiivkoostöö ja kolmandate riikide pädevate ametiasutustega tehtava koostöö hõlbustamine

38. Ettepaneku artikli 14 lõige 1 käsitleb kolmandate riikidega tehtava operatiivkoostöö ja kolmandate riikide pädevate ametiasutustega tehtava koostöö hõlbustamise küsimust. Täpsemalt on sätestatud: „Euroopa Liidu välissuhete poliitika raames hõlbustab agentuur oma tegevusvaldkonda kuuluvates küsimustes ja oma ülesannete täitmiseks vajalikus ulatuses liikmesriikide ja kolmandate riikide operatiivkoostööd, sealhulgas inimõigustega seotud küsimustes.” Lisaks sätestab nimetatud artikli lõige 6: „Agentuur võib teha koostööd käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes pädevate kolmandate riikide ametiasutustega nendega kokkulepitud töökorra raames aluslepingu asjakohaste sätete kohaselt.”

⁽¹⁾ 2009/371/JSK, (ELT L 121, 15.5.2009, lk 37).

39. Euroopa andmekaitseinspektor märgib nimetatud sättega seoses, et selles ei viidata isikuandmete töötlemisele ega täpsustata, kas ja kui, siis millises ulatuses ja millistel tingimustel hõlmab sättes nimetatud töökord isikuandmeid. Seetõttu ning võttes arvesse punktis „Üldised märkused” esitatud põhjendusi, järeldeb Euroopa andmekaitseinspektor, et kõnealune säte ei hõlma isikuandmete töötlemist. Selline järelendus on kooskõlas ka teabega, mille FRONTEX edastas Euroopa andmekaitseinspektorile seoses eelkontrolli teostamiseks edastatud teatega ühiste tagasisaatmisoperatsioonide kohta.

IV. JÄRELDUSED

40. Euroopa andmekaitseinspektor on rahul, et komisjon temaga määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõike 2 alusel konsulteerib.

41. Euroopa andmekaitseinspektor on võtnud teatavaks kavandatava määruse eesmärgid ning põhjused, mille tõttu võeti vastu ettepanek FRONTEXi suhtes kohaldatava õigusliku raamistiku läbivaatamiseks. Euroopa andmekaitseinspektor tõdeb eelkõige, et ettepaneku eesmärk on võimaldada FRONTEXil täita tulemuslikumalt oma praeguseid ülesandeid ja kohustusi ning kavandatavas määruses ette nähtud ülesandeid ja kohustusi.

42. Vaadates ettepanekus kavandatud uut õiguslikku raamistikku, milles FRONTEX lähitulevikus tegutsema hakkab ja mille tulemusena võidakse FRONTEXile kavandatava määruse alusel anda uusi operatiivülesandeid, torkab silma, et kõnealuses määruses ei räägita isikuandmete töötlemisest FRONTEXi poolt, ainsaks erandiks on ettepaneku artikli 11 viimane lause.

43. Euroopa andmekaitseinspektor on seisukohal, et kavandatavas määruses tuleks vajalikul ja asjakohasel määral selgelt käsitleda nende toimingute ulatust, millega võib kaasnedä isikuandmete töötlemine FRONTEXi poolt.

44. Vaja on konkreetset õiguslikku alust, mis käsitleb FRONTEXi poolt isikuandmete töötlemise küsimust ning selgitab, millistel tingimustel võib FRONTEX isikuandmeid töödelda, järgides tugevaid andmekaitsemeetmeid ning proportsionaalsuse ja vajalikkuse põhimõtteid. Isikuandmete töötlemine peaks olema lubatud üksnes selgelt määratletud ja õiguspärastel eesmärkidel (sealhulgas ühiste tagasisaatmisoperatsioonide korral).

45. Õiguslikus aluses tuleks täpsustada vajalikud ja asjakohased kaitsemeetmed, piirangud ja tingimused, mille alusel isikuandmete töötlemine aset leiab, lähtudes Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklist 8 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklist 8, kusjuures ühe olulisema elemendina tuleb esitada tagatised andmesubjekti õiguste kohta.

46. Komisjoni soovimatus seda küsimust kavandatavas määruses täpsustada või selgelt välja öelda, milliseks kuupäevaks ta seda teeb, ning soov lükata küsimusega tegelemine uute õiguslike ja poliitiliste tingimuste selgumiseni edasi, tekitab tõsist muret. Euroopa andmekaitseinspektor on seisukohal, et selline lähenemiseviis võib enesega kaasa tuua soovimatu õiguskindlusetuse ning andmekaitse-eeskirjade ja -meetmete eiramise märkimisväärse ohu.

47. Ettepaneku parendamise eesmärgil kutsub Euroopa andmekaitseinspektor seadusandjat üles kavandatavas määruses täpsustama, et töökord, mis võidakse Europoliga FRONTEXi määruse kavandatava artikli 13 alusel sisse seada, ei hõlma isikuandmete vahetamist. Lisaks teeb Euroopa andmekaitseinspektor ettepaneku täpsustada ettepaneku artiklit 11b.

Brüssel, 17. mai 2010

Peter HUSTINX

Euroopa andmekaitseinspektor